

Antón Costas

Per a què serveixen els economistes

Per què alguns problemes econòmics com el creixement del PIB, el dèficit o el deute públic atreuen l'atenció de les autoritats i altres problemes d'igual o més importància per a la gent, com la salut, l'educació, les condicions de vida, la pobresa, la desnutrició infantil o la desigualtat estan oblidats o relegats en les prioritats dels nostres governs?

Aquesta qüestió té un interès indubtable. Al llarg d'aquesta crisi els nostres governs han prioritzat la reducció del dèficit, els rescats financers i el pagament dels interessos del deute. I han descuidat el deteriorament de les condicions de vida que la crisi i les polítiques d'austeritat han portat per a una bona part de la societat.

Per cert, en aquestes circumstàncies, no hauria de sorprendre l'aparició de moviments anticapitalistes i antisistema. Els defensors de la lliure empresa haurien de recordar que el nucli moral que legitima el capitalisme és la seva capacitat per millorar les condicions de vida i oferir oportunitats de millora a tots, especialment a aquells que més ho necessiten. Si el sistema falla en aquesta funció, el lògic és l'aparició d'aquests moviments. Però no acusin els anticapitalistes, acusin aquells que donen prioritats als interessos dels financers i les grans corporacions abans que als de la societat.

Per tant, com explicar que els governs donin prioritats a certs problemes i n'oblidin d'altres?

De les meves lectures d'estudiant d'Economia recordo un treball de l'economista Albert O. Hirschman en què afirmava que un dels factors que expliquen per què les autoritats escullen certs problemes i n'obliden d'altres és la capacitat dels economistes per mesurar aquests problemes. Si un problema pot ser mesurat, es pot generar pressió per

resoldre'l. A la inflació o al creixement s'hi fa més atenció perquè els economistes saben mesurar-los gairebé diàriament. Al contrari, amb la salut, la pobresa o la desigualtat no passa el mateix.

He recordat aquest assaig quan la setmana passada es va donar a conèixer el premi Nobel d'Economia d'aquest any, l'escocès d'origen i professor de la Universitat de Princeton Angus Deaton.

Per al que aquí m'interessa, crec que el

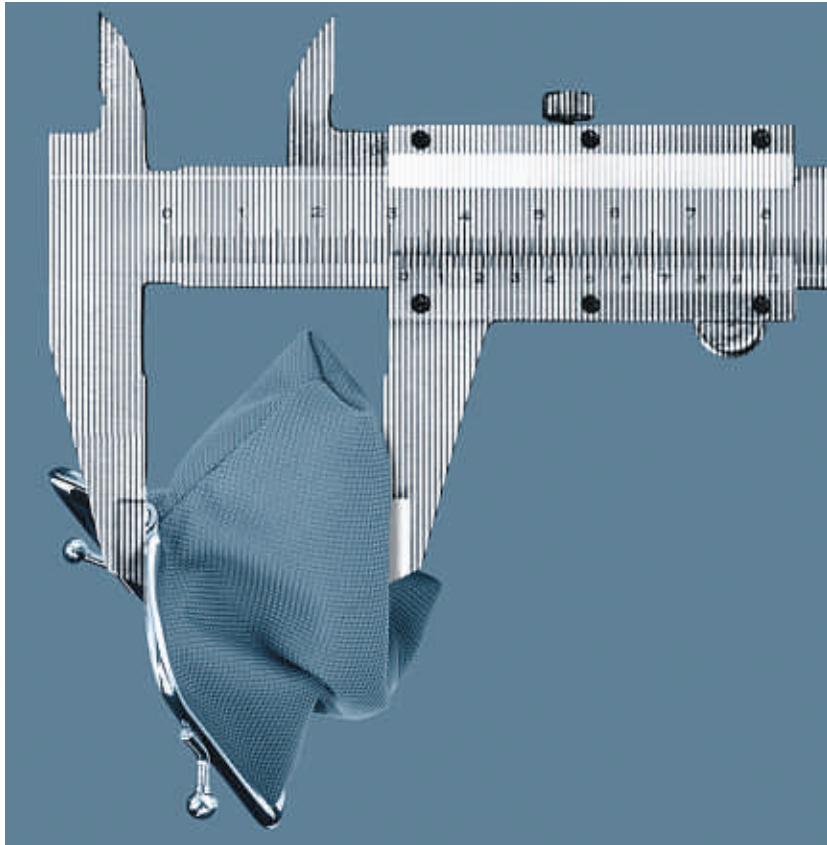
béns bàsics, l'assignació dels béns dins de les famílies o la longevitat. Amb aquesta informació ha pogut avaluar l'efecte de les polítiques públiques sobre les llars, una cosa que no és possible manejant només dades del PIB agregat (*The analysis of household surveys: A microeconomic approach to development policy*, 1997).

Segon. Angus Deaton també ha practicat el que acostumen a fer els grans economistes des del mateix Adam Smith: donar la seva visió sobre les causes de la riquesa i la salut de les nacions. El seu llibre *The great escape: Health, wealth and the origins of inequality*, escrit el 2013, és una magnífica pintura mundial sobre l'evolució del benestar i el seu enlairament en les últimes dècades. La seva visió és optimista, en la mesura que afirma que la vida és ara millor que en qualsevol altre moment de la història. Però això no li impedeix de reconèixer els riscos que porta la creixent desigualtat a l'interior dels països.

En aquest sentit, és ben conegut que països amb igual riquesa però desigualment distribuïda tenen resultats molt diferents en termes de salut, condicions de vida i longevitat. Per Deaton no hi ha res tan desigual com el fet que algunes perso-

nes tinguin accés a una bona salut i visquin fins a edats avançades mentre d'altres pateixen privacions, malnutrició, malalties i falta d'oportunitats. Una cosa que passa no només als països pobres, sinó, de forma creixent, en països com el nostre. D'aquí la seva preocupació pel que està passant als països desenvolupats occidentals amb la desigualtat i la pobresa.

Per mi, l'escocès Angus Deaton és un magnífic exemple de per a què serveixen els economistes: mesurar amb compte, almenys amb el mateix compte que el producte interior brut, les condicions de vida de les persones. Utilitzada d'aquesta manera, l'economia és un instrument molt útil per analitzar i millorar el món.●

JOSEP PUJOL

sentit profund de la seva feina i la seva rellevància per als problemes del nostre temps es podria sintetitzar en dos trets:

Primer. La seva feina relacionada amb l'elaboració i utilització d'estudis ad hoc sobre condicions de vida de la gent en països amb estadístiques poc fiables. Això és una cosa que molts economistes havien considerat un impossible. Però ell va demostrar que el desenvolupament de la informàtica i la possibilitat d'obtenir dades directament de les famílies, més que del producte interior brut, unit al desenvolupament d'enfocaments teòrics i mètodes estadístics innovadors, permet avaluar les condicions de vida, la pobresa i moltes altres coses, com les causes de la desnutrició, la privació de

Pilar Rahola

La lliçó del tancament

Ahir va fer 116 anys de la protesta empresarial que va culminar amb el tancament de caixes, derivat de la frustració que van patir els comerciants i empresaris catalans, després de la campanya del concert econòmic de l'any anterior. Certament, la Lliga de Defensa Industrial i Comercial de Barcelona havia endegat un moviment per aconseguir un concert econòmic semblant al basc, amb l'acord de les quatre diputacions catalanes, la majoria de les entitats professionals i econòmiques del país i els 318 ajuntaments del Principat. La voluntat era posar fi a l'exagerada contribució catalana a les despeses de l'Estat, que, segons una citació històrica, era "abusivament administrada pel centralisme madrileny".

Tot i l'acord previ amb el Govern estatal, no només no es van complir les promeses, sinó que el ministre de Finances, Fernández Villaverde, va decretar uns increments tributaris insostenibles, i més alts a Barcelona que a Madrid. Aleshores, el 20 d'octubre del 1899, l'alcalde de Barcelona, doctor Robert, va encapçalat una imaginativa protesta: donar de baixa els establi-

Reacció estatal: declaració d'estat de guerra i equiparació de la resistència amb el delictes de sedició

ments comercials i industrials de manera que no pagar la contribució no fos un acte il·legal. Quan es van acabar els terminis de pagament, 7.000 contribucions no s'havien pagat. A partir d'aquí, la roda repressiva pertinent: suspensió de les garanties constitucionals, declaració de l'estat de guerra, equiparació de la resistència a pagar al delictes de sedició, suspensió de la Lliga, censura de premsa, empresonament de comerciants i clausura de comerços.

Tot plegat, al bell mig d'una gran eferescència ciutadana a Catalunya, i d'una premsa espanyola que va atacar amb ferotgia la protesta, qualificada d'antiespanyola i separatista. Finalment, els comerciants no van poder aguantar la repressió i es va acabar la protesta.

Concert econòmic, tributs abusivament administrats pel Govern espanyol, protesta pacífica, campanyes anticatalanes de la premsa de Madrid, repressió desmesurada i retorn a la cíclica roda de la relació Catalunya-Espanya. Tot tan vell i conegut que de les moltes lliçons que podem extreure del tancament de caixes català n'hi ha dues que són persistents: que la lluita catalana per una distribució menys abusiva dels tributs per part de l'Estat ve de molt lluny; i que la reacció de l'Estat davant la protesta pacífica sempre ha estat repressiva. És a dir, l'antipolítica. I 116 anys després, hem rodat el món, i hem tornat al Born. Per cert, i com a pregunta beneïta: quin hauria estat el paper de Foment de Treball durant el Tancament de Caixes? De moment, i en l'actualitat, sembla que volen expulsar la patronal Cecot perquè està a favor del dret a decidir. Cert, pregunta beneïta...

Acabo amb el final del llibre *Quinze dies a la presó* (1901) del comerciant Morera i Borés: "Tot queda igual en mans dels corbs que xuclen. Davant d'aquest cadàver, resem un parenostre". Ai!●

Abel Pié i Oriol Illa

Cap a una política europea d'asil

Ailan Kurdi va sacsejar les consciències de molts ciutadans europeus que vèiem, en aquella dramàtica imatge del seu menut cos a la platja, la dels nostres éssers més estimats. Per molt que llegíem cròniques de corresponsals des de Damasc, aquest conflicte troba un punt d'inflexió que es converteix en frustració davant un fet que va irremeiablement lligat al tràgic destí de la guerra. Els refugiats són una realitat que va implícita en qualsevol conflicte armat. I quan aquesta realitat ens interpel·la, de la forma en què ho va fer el petit Ailan, hem de ser conscients que l'exigència democràtica ens obliga a arti-

cular respostes immediates davant aquesta crisi humanitària. Però, també, pels valors sobre els quals es construeix el model social a Occident en general i l'europeu en particular. La construcció de la UE no pot ser, només, un club d'estats destinats a sufragar els alts i baixos d'una economia global que fuetgeja el benestar i el progrés social, sinó que ha de ser un exemple de societat exportable allà on l'autoritarisme i el fonamentalisme es disfressen d'única alternativa. A Europa li cal una política d'asil global i unificada, que sigui coherent amb el reconeixement del dret a la ciutadania entre ciutadans i residents immigrants de llarga durada (inclosos els refugiats amb dret d'asil). La política migratòria i d'asil europea ha de basar-se en vies d'accés legals i segures i no ser únicament una política de control de fronteres.

La iniciativa de la UE d'establir quotes per acollir refugiats i asilats no només és raonable, sinó un imperatiu moral. L'onada de solidaritat entre la ciutadania de gran part d'Europa s'ha desfermat, i és un bon símptoma que així sigui, però caldrà coordinació i el lideratge des del conjunt d'institucions i, en paral·lel, des de les entitats socials i ens locals. Segons dades del Banc Mundial, el 2014 va acabar amb 2,5 milions de refugiats afganesos, 330.000 eritreus, 500.000 iraquians i 3,8 milions sirians.

Tots som beneficiaris dels mateixos drets, i per això des de l'Advocacia Catalana i des de les entitats socials ens posem a disposició de les administracions per contribuir a garantir els drets i el benestar de les persones refugiades que siguin col·lidats al nostre país.●